

STANDANRD LİZİNG QURUPU

31 dekabr 2014-cü il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
Uyğun Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə
Hesabatları və Müstəqil Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat.....	1
Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat.....	2
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər Haqqında Hesabat	3
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat	4

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları Üzrə Qeydlər

1	Giriş	5
2	Qrupun Əməliyyat Mühiti	5
3	Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi	5
4	Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Müləhizələr	13
5	Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi	14
6	Yeni Uçot Qaydaları	14
7	Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri	18
8	Maliyyə Lizinqləri üzrə Debitor Borcları	19
9	Əsas Vəsaitlər və Qeyri-Maddi Aktivlər	23
10	İnvestisiya Mülkiyyəti	24
11	Əsas və Digər Fəaliyyətdən Yaranan Debitor Borcları	24
12	Müddətli Borc Öhdəlikləri	25
13	Əsas və Digər Fəaliyyətdən Yaranan Kreditor Borcları	26
14	Nizamnamə Kapitalı	26
15	Əməliyyat Lizinqləri üzrə Gəlirlər	27
16	Faiz Gəlirləri və Faiz Xərcləri	27
17	İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri	27
18	Mənfəət Vergisi	28
19	Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi	30
20	Şərti Öhdəliklər və Müqavilə Öhdəlikləri	34
21	Maliyyə Aletlərinin Ədalətli Dəyəri	35
22	Maliyyə Aletlərinin Qiymətləndirmə Kategoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi	36
23	Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar	36
24	Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr	37

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“Standard Lizing Qrupun” Səhmdarları və Rəhbərliyinin nəzərinə:

Biz “Standard Lizing” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisəsinin (birlikdə “Qrup” adlandırılacaq) 31 dekabr 2014-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, eləcə də əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsindən və digər izahedici məlumatlardan ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin Məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin fikrincə zəruri olan daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız audit əsasında həmin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Həmin Standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və və auditin planlaşdırılması və aparılmasını konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər və açıqlamalara dair audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mülahizəsindən, eləcə də fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Həmin riskləri qiymətləndirərkən auditor müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə görə müvafiq audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə müəssisə tərəfindən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir. Bundan əlavə, auditə mövcud uçot siyasətinin uyğunluğunun və rəhbərliyin uçot ehtimallarının əsaslandırılmasının qiymətləndirilməsi, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının dəyərləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

Bakı, Azərbaycan Respublikası
24 avqust 2015-ci il

Standard Lizing Qrupu
Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	186,594	148,395
Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	8	8,822,829	12,106,630
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları	11	3,816,846	5,479,161
Qeyri-maddi aktivlər	9	4,018,963	4,121,223
Investisiya mülkiyyəti	10	14,553,362	14,506,974
Əsas vəsaitlər	9	1,424,855	1,497,519
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	18	55,674	79,985
Sair aktivlər		1,707	3,756
CƏMI AKTİVLƏR		32,880,830	37,943,643
ÖHDƏLİKLƏR			
Müddətli borc öhdəlikləri	12	12,831,113	18,141,024
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	18	3,007,630	2,933,981
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan kreditör borcları	13	407,647	482,446
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		16,246,390	21,557,451
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	14	4,015,000	4,015,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		12,059,524	11,650,368
Sair ehtiyatlar		559,916	720,824
CƏMI KAPİTAL		16,634,440	16,386,192
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		32,880,830	37,943,643

24 avqust 2015-ci il tarixində Rəhbərliyin adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

Nijad Məmmədov
Direktor

Nizami Qasımov
Maliyyə və Marketing Şöbəsinin
rəisi, Baş Mühəsib

Standard Lizing Qrupu**Konsolidasiya Edilmiş Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat**

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2014	2013
Maliyyə lizinqindən yaranan maliyyə gəlirləri	16	2,223,352	3,169,575
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın bərpası	16	449,894	-
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə maliyyə xərcləri	16	(1,939,295)	(2,416,560)
Xalis maliyyə gəlirləri		733,951	753,015
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	8	(288,892)	(192,664)
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcların dəyərsizləşməsi	11	-	(742,035)
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcların və əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat ayırmalarından sonra xalis maliyyə gəlirləri		445,059	(181,684)
Məzənnə fərqi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		-	335
Törəmə müəssisənin satışı üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		-	4,000,366
Əməliyyat lizinqi üzrə gəlir	15	1,333,039	1,157,172
Sair əməliyyat gəlirləri		59,669	-
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	17	(1,448,618)	(1,438,535)
İnvestisiya mülkiyyətinin satışı üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		-	(100,606)
İnvestisiya mülkiyyətinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	10	-	844,396
Vergidən əvvəlki mənfəət		389,149	4,281,444
Mənfəət vergisi (xərci)/kredit	18	(140,901)	53,020
İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT		248,248	4,334,464
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR		248,248	4,334,464

Standard Lizing Qrupu
Konsolidasiya Edilmiş Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nizamnamə kapitalı	Sair ehtiyatlar	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2012-ci il tarixinə qalıq	4,015,000	93,138	7,899,470	12,007,608
II üzrə mənfəət	-	-	4,334,464	4,334,464
2013-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	4,334,464	4,334,464
Bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülmə	-	(93,138)	93,138	-
Birbaşa baş müəssisədən bazar faiz dərəcəsinə aşağı faizlə götürülmüş kreditin ilkin tanınmasından yaranan gəlir	-	944,120	-	944,120
Gəlirin amortizasiyasına görə ehtiyatın realizasiyası	-	(223,296)	223,296	-
Elan edilmiş dividendlər		-	(900,000)	(900,000)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qalıq	4,015,000	720,824	11,650,368	16,386,192
II üzrə mənfəət	-	-	248,248	248,248
2014-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	248,248	248,248
Gəlirin amortizasiyasına görə ehtiyatın realizasiyası	-	(160,908)	160,908	-
31 dekabr 2014-cü il tarixinə qalıq	4,015,000	559,916	12,059,524	16,634,440

Standard Lizing Qrupu
Konsolidasiya Edilmiş Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	<i>Qeyd</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Lizing əməliyyatlarından əldə edilmiş maliyyə gəlirləri		1,936,037	3,006,940
Ödənilmiş faizlər		(1,778,387)	(2,416,560)
İşçi heyəti üzrə xərclər		(598,564)	(602,853)
Alınmış icarə gəlirləri		1,333,039	1,157,172
Ödənilmiş inzibati və sair əməliyyat xərcləri		(547,027)	(610,798)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(72,127)	(60,151)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		272,971	473,750
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Maliyyə lizingi üzrə debitor borclarında xalis artım		3,282,227	3,289,506
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borclarında xalis (azalma)/artım		2,114,259	205,527
Sair öhdəliklərdə xalis (azalma)/artım		(45,613)	6,230
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		5,623,844	3,975,013
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əsas vəsaitlərin alınması	9	(68,435)	(1,459,997)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən daxilolmalar		-	35,000
İnvestisiya mülkiyyətinin alınması	10	(46,388)	(105,578)
İnvestisiya mülkiyyətinin satılmasından daxilolmalar		-	188,136
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	9	-	(10,000)
Törəmə müəssisənin satışından daxilolmalar		-	400,000
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(114,823)	(952,439)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Müddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar		6,726,819	11,732,102
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(12,197,640)	(14,135,734)
Ödənilmiş dividendlər		-	(524,990)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		(5,470,821)	(2,928,622)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		-	-
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım			
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	148,394	54,443
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	186,594	148,395

1 Giriş

Standard Lizing Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti ("Şirkət") və onun törəmə müəssisəsi olan AJC Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (birlikdə "Qrup" və ya "Standard Lizing Qrup") 31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üçün hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun hazırlanmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Şirkət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq səhmdarların məhdud məsuliyyəti ilə yaradılmış məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdir.

Qrupun əsas fəaliyyəti. Hazırda Şirkət 5 oktyabr 2006-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən verilmiş 0106-P259-46870 nömrəli qeydiyyat şəhadətnaməsi əsasında fəaliyyət göstərir. Şirkətin əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında şirkətlərə maliyyə lizinqi üzrə xidmətlərin göstərilməsindən ibarətdir. Şirkət əsasən müxtəlif növ xüsusi təyinatlı tikinti texnikalarının, özünüboşaldanların, eləcə də sənişin avtobuslarının lizinqi ilə məşğuldur. Şirkət lizing aktivlərini Azərbaycan Respublikası daxilində olan təchizatçılardan alır.

2 fevral 2007-ci il tarixində Şirkət AJC MMC-nin ("AJC") nizamnamə kapitalındakı 100%-lik iştirak payını almışdır. AJC şirkəti 17 iyun 2005-ci il tarixində təsis olunub və əməliyyat lizinqi sahəsində xidmətlər göstərir. AJC şirkəti 17 iyun 2005-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dövlət qeydiyyatından keçmiş və fəaliyyətə başlamışdır.

Qrupun törəmə müəssisəsi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə "Standard Kapital" MMC ("Birbaşa Baş Müəssisə") Şirkətin nizamnamə kapitalında 99,998% paya sahib olmuşdur (31 dekabr 2013: "Bank Standard" QSC Şirkətin nizamnamə kapitalında 99,998% paya sahib olmuşdur). "Standard Kapital" MMC-nin birbaşa baş müəssisəsi AB Standard Qapalı Səhmdar Cəmiyyətidir ("Son Baş Müəssisə"). Son Baş Müəssisənin səhmləri tamamilə cənab Heydər Babayevə məxsusdur.

Şirkətin hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir: Süleyman Rüstəm küçəsi 4, Bakı, AZ 1010, Azərbaycan Respublikası.

Təqdimat valyutası. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") ifadə olunmuşdur.

2 Qrupun Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər, o cümlədən nisbətən yüksək inflyasiya səviyyəsi və yüksək faiz dərəcələri mövcuddur. Azərbaycan Respublikasının hüquq, vergi və tənzimləyici qanunvericiliyi inkişaf etməkdə davam edir və müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

Maliyyə bazarlarında, xüsusilə Avropada davam edən qeyri-müəyyənlik və qeyri-sabitlik, həmçinin digər risklər Azərbaycan Respublikasının maliyyə və korporativ sektoruna əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik Azərbaycan iqtisadiyyatına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi tendensiyaları, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə hər hansı təsirini qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil. Rəhbərlik Qrupun fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlərin görüldüyünü hesab edir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının təqdimatının əsasları. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınan maliyyə alətləri, əsas vəsaitlər, investisiya mülkiyyəti, satıla bilən maliyyə aktivləri və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilən maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi istisna olmaqla, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Qrup mühasibat uçotunu və yerli standartlara uyğun hesabatları Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyində nəzərdə tutulan uçot prinsiplərinə uyğun olaraq Azərbaycan Manatı ("AZN") ilə aparır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları həmin uçot qeydləri əsasında hazırlanmış və BMHS-ə uyğun olmaq üçün zəruri düzəlişlər edilmişdir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları. Törəmə müəssisələr Qrupun birbaşa və ya dolayısı ilə səsvermə hüquqlu səhmlərinin 50%-dən artıq hissəsinə sahib olduğu və ya qazanc əldə etmək məqsədilə onun maliyyə və əməliyyat siyasətinə nəzarət etmək gücü olduğu müəssisələr və digər təşkilatlardır (xüsusi təyinatlı müəssisələr daxil olmaqla). Qrupun digər müəssisəyə nəzarət etməsini müəyyənləşdirərkən istifadə edilməsi və ya dəyişdirilməsi mümkün olan potensial səsvermə hüquqlarının mövcudluğu və təsiri nəzərə alınır. Törəmə müəssisələr, onların əməliyyatları üzrə effektiv nəzarət Qrupa keçdiyi andan (alış tarixindən) konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir və nəzarətin itirildiyi tarixdən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır.

Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən alınmış törəmə müəssisələr istisna olmaqla, Qrup tərəfindən törəmə müəssisələrin alınması alış metodu ilə uçota alınır. Əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və müəssisələrin birləşməsi zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər və şərti öhdəliklər nəzarət olunmayan iştirak payının həcmindən asılı olmayaraq, alış tarixinə ədalətli dəyərlə əks etdirilir.

Qrup mövcud iştirak paylarını əks etdirən və pay sahibinə müəssisənin likvidasiyası halında xalis aktivlərdə proporsional həcmdə pay əldə etmək hüququ verən nəzarət olunmayan iştirak payını hər bir əməliyyat üzrə fərdi qaydada a) ədalətli dəyərlə və ya b) əldə edilmiş müəssisənin xalis aktivlərində nəzarət olunmayan iştirak payına proporsional şəkildə qiymətləndirir. Mövcud iştirak paylarını əks etdirməyən nəzarət olunmayan iştirak payı ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir.

Qrup şirkətləri arasında həyata keçirilən bütün əməliyyatlar, bu əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər, eləcə də Qrup daxilindəki əməliyyatlar üzrə qalıqlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilmir. Realizasiya olunmamış zərərər də dəyərin bərpa edilməsi halları istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır. Şirkət və onun törəmə müəssisəsi Qrupun siyasətinə uyğun vahid uçot siyasətləri tətbiq edir.

Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən törəmə müəssisələrin alınması. Ümumi nəzarət altında olan tərəflərdən törəmə müəssisələrin alınması aktivləri ötürən müəssisənin qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə alış metodu ilə uçota alınır. Bu metoda uyğun olaraq, birləşdirilmiş müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları müəssisələrin təqdim edilən ən erkən dövrün əvvəlindən və ya daha gec olarsa, birləşdirilən müəssisələrin ümumi nəzarətə keçdiyi tarixdən etibarən birləşməsi kimi təqdim edilir. Törəmə müəssisənin ümumi nəzarət altında olan müəssisələr arasında ötürülən aktiv və öhdəlikləri ötürən tərəfin maliyyə hesabatlarında göstərilən balans dəyəri ilə qeydə alınır.

Törəmə, asılı və birgə müəssisələrin satışı. Qrup müəssisə üzərində nəzarəti və ya əhəmiyyətli təsir itirdikdə, həmin müəssisədə qalan iştirak payı ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilir və balans dəyərindəki dəyişikliklik mənfəət və ya zərərdə tanınır. Ədalətli dəyər asılı müəssisə, birgə müəssisə və ya maliyyə aktivində qalan iştirak payının sonrakı uçotu məqsədilə istifadə edilən ilkin balans dəyərini əks etdirir. Bundan əlavə, əvvəllər həmin müəssisə ilə bağlı sair məcmu gəlirlərdə tanınmış bütün məbləğlər Qrupun müvafiq aktiv və öhdəliklərini birbaşa olaraq silməsi kimi uçota alınır. Bu, əvvəllər sair məcmu gəlirlərdə göstərilən məbləğlərin mənfəət və zərərə köçürülməsi kimi başa düşülə bilər.

Asılı müəssisədə iştirak payı azalarsa, lakin bununla əhəmiyyətli təsir saxlanılarsa, yalnız əvvəllər sair məcmu gəlirlərdə göstərilmiş məbləğlər lazım olduqda proporsional şəkildə mənfəət və zərərə köçürülür.

Lizing müddətinin başlanma tarixi. Lizing müqaviləsinin bağlanma tarixi lizing müqaviləsinin tarixi və ya lizing üzrə öhdəliklərin yaranma tarixi (bunlardan hansı daha tez olarsa) hesab edilir. Bu anlayışa görə öhdəlik lizing əməliyyatının iştirakçıları tərəfindən imzalanaraq yazılı şəkildə olmalı və əməliyyatın əsas şərtlərini konkret əks etdirməlidir.

Lizing əmlakından istifadəyə başlanma tarixi. Lizing əmlakından istifadəyə başlanma tarixi lizing alanın lizing əmlakından istifadə hüququnun başladığı tarixi hesab edilir. Bu tarix həm də lizing əmlakının ilkin tanınma tarixidir.

Lizingin təsnifləşdirilməsi. Maliyyə lizingi aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün risk və faydaların əhəmiyyətli şəkildə köçürülməsi ilə bağlı lizing əməliyyatıdır. Mülkiyyət hüququ nəticədə ötürülə və ötürülməyə bilər. Bütün digər lizinqlər əməliyyat lizinginə aid edilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları/Maliyyə gəlirlərinin tanınması. Qrup maliyyə lizingi üzrə debitor borclarını lizingə xalis investisiyaya bərabər məbləğdə qeydə alır. Ümumi minimum lizing ödənişləri kimi lizingdə xalis investisiyalar lizingdə aydın faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış lizing alan tərəfindən təmin edilmiş məbləğləri və təmin edilməmiş qalıq dəyəri (lizingdə ümumi investisiyalarla birlikdə) əks etdirir. Lizingdə aydın şəkildə olan faiz dərəcəsi lizingin başlanmasında olan diskontdərəcəsidir, bu isə lizingə götürülmüş ədalətli dəyərə bərabər olacaq lizingə ümumi investisiyaların cari dəyərini əks etdirir.

Lizingə ümumi investisiyalarla lizingə xalis investisiyalar arasında fərq maliyyə gəlirlərinin qazanılmamış hissəsini əks etdirir. Maliyyə gəlirlərinin qazanılmamış hissəsi lizing müqaviləsində nəzərdə tutulan diskont dərəcəsinə istisna olaraq lizing müddəti ərzində amortizasiya olunur. Birbaşa olaraq lizing münasibətlərinin təşkil edilməsi ilə əlaqədar olan əlavə xərclər Qrupun istehsalat və dilinq məqsədləri üçün verdiyi lizinglər istisna olmaqla, maliyyə lizingi üzrə debitor borcların ilkin məbləğinə daxil edilir və lizing dövründə qeydə alınmış gəlirlərin həcmi azaldır. Bu halda həmin xərclər yekun satışlarda olduğu kimi satış üzrə qazancın bir hissəsi kimi xərcə silinir.

Lizing verənlər tərəfindən çəkilmiş ilkin birbaşa xərclərə komissiya haqları, hüquqi haqlar və lizingin təşkili və danışıqlar üçün sərf olunan əlavə və birbaşa daxili xərclər aiddir. Satış və marketinq qrupu tərəfindən çəkilmiş əlavə xərclər ilkin birbaşa xərclərə aid edilmir. Maliyyə lizingi üzrə ilkin birbaşa xərclər maliyyə lizingi üzrə debitor borcların ilkin qiymətləndirilməsinə daxil edilir və lizing müddəti ərzində uçota alınmış gəlirlərin məbləğini azaldır. Lizing verən tərəfindən həyata keçirilmiş sığorta ödənişləri lizing alan tərəfindən geri ödənilmədikdə, həmin məbləğ minimal lizing ödənişlərindən çıxılır.

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları həmçinin lizing əmlakının mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və faydaların qarşı tərəfə ötürüldüyü təqdirdə, quraşdırılmaqda olan avadanlıqları əks etdirir. Qrupun lizing əmlakının quraşdırılmasından əvvəl lizing alandan əldə etdiyi ödənişlər borc üzrə əsas məbləğin ödənilməsi kimi qeydə alınır. Qrup faiz gəlirlərini avadanlığın yekun quraşdırılma tarixindən başlayaraq hesablayır.

Lizing əməliyyatının başlanma tarixindən sonra və lizing müddətinin əvvəlində təchizatçıya verilmiş bütün avans ödənişləri digər aktivlərin tərkibində qabaqcadan ödənişlər kimi qeydə alınır. Qrupun lizing müddətinin başlanmasından əvvəl lizing alandan əldə etdiyi ödənişlər lizingə alınlardan alınmış avanslar və digər öhdəliklərin tərkibində avanslar kimi göstərilir. Həmin məbləğlər lizing müddətinin başlanma tarixində maliyyə lizingi üzrə debitor borclarından çıxılır.

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın yaradılması. Dəyərsizləşmə üzrə zərərər maliyyə lizingi üzrə debitor borcların ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın ("zərər halları") nəticəsində yarandığı zaman il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərər maliyyə lizingi üzrə debitor borcların xalis balans dəyəri ilə lizing müqaviləsində nəzərdə tutulan gəlirlilik normasına əsasən diskontlaşdırılan gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin (hələ baş verməmiş gələcək zərərər istisna olmaqla) cari dəyəri arasındakı fərq həcmində ehtiyat yaratmaqla qeydə alınır. Təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti lizing müqaviləsi üzrə aktivin alışı və satışı, lizingə götürülməsi, digər girov və ya zəmanətlər nəticəsində yarana bilən gəlirləri əks etdirir.

Ayrıca qiymətləndirilən maliyyə aktivləri (əhəmiyyətindən asılı olmayaraq) ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair Qrupda obyektiv dəlil olmadıqda, həmin aktiv analoji kredit riskinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna aid edilir və dəyərsizləşməyə görə birlikdə qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçmiş statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- lizing alanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun lizing alan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- lizing alanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- lizingə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlərin kollektiv şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri analogi kredit risk xüsusiyyətlərinə əsasən qruplaşdırılır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə üzrə şərtlərinə uyğun olaraq borcalanlar tərəfindən bütün məbləğlərin ödənilməsi qabiliyyətinin göstəricisi olmaqla, bu cür aktivlər qrupu üzrə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Amortizasiya edilmiş dəyərle uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılırsa və ya bu şərtlər borcalanın və yaxud borcverenin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır.

Ehtiyatın adekvatlığını müəyyən edərkən rəhbərlik keçmiş illərin zərərləri haqqında statistikaları, cari iqtisadi şəraitdəki dəyişiklikləri, lizing portfelinin həcmi, inkişaf göstəricilərini, tərkibini və digər müvafiq amilləri nəzərə alır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpa edilir.

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları qaytarıla bilmədikdə onlar müvafiq ehtiyata silinir. Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları bütün zəruri prosedurların tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpa edilməsi məcmu gəlir haqqında hesabatda maliyyə lizingi üzrə ümitsiz debitor borclar üçün yaradılmış ehtiyatı azaldır.

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların və digər maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması.

Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivləri satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərle və ya amortizasiya edilmiş dəyərle əks etdirilir. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda göstərilir.

Ədalətli dəyər əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir-birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləğdir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Bir-birini əvəzləşdirən bazar riskləri olan aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Qrup qarşılıqlı surətdə əvəzləşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən edilməsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər. Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirməsin.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsullarından, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlilindən istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəlik məbləğlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktiv almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və *əməliyyat xərclərini* ehtiva edir. İlkin dəyərle qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alış, buraxılması və ya satışı ilə əlaqədardır. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavi müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir (gəlir və xərclərin uçotu siyasətinə baxın).

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle qeydə alınan ticarət üçün qiymətli kağızlar, derivativlər və digər maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərde tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyərde qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Qrupun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz dərəcəsi metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərde qiymətləndirilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. İlk ödəmə müddəti üç aydan az olan vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları. Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Əsas vəsaitlər. Binalar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə zərərler çıxılmaqla, ilkin dəyerdə və ya aşağıda göstəriləni kimi yenidən qiymətləndirilmiş dəyerdə uçota alınır.

Qrupun binaları müntəzəm olaraq yenidən qiymətləndirilir. Yenidən qiymətləndirmənin müddəti yenidən qiymətləndirilən binalar üzrə ədalətli dəyərin dəyişməsindən asılıdır. Kapitalda əks etdirilən binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı, yenidən qiymətləndirmə ilə əlaqədar yaranan gəlir realizasiya olunduqda (aktivin silinməsi və ya satışı və yaxud Qrup tərəfindən aktivin istifadə edilməsi zamanı) birbaşa olaraq bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür. İkinci halda yenidən qiymətləndirmə ilə əlaqədar yaranan realizasiya olunmuş gəlirin məbləği aktivin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri üzrə amortizasiya ilə onun ilkin dəyəri üzrə amortizasiya arasındakı fərqi əks etdirir.

Əsas vəsaitlərin bütün digər növləri yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxılmaqla (əgər varsa), ilkin dəyerdə qeydə alınır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Əsas vəsaitlər dəyərsizləşdikdə, onlar əsas vəsaitlərin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyerdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma dəyərsizləşmə məbləğinin kapitalda göstərilən əvvəlki ilin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından artıq olan həcmdə mənfəət və zərərə aid edilir. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Əsas vəsaitlərin silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərərdə əsas vəsaitlərin satılmasından yaranan mənfəət və ya zərər kimi tanınır.

Amortizasiya. Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərindəki azaltmaqla hesablanır:

Binalar	5%
Kompüter və rabitə avadanlıqları	25%
Mebel və sair avadanlıqlar	20%
Nəqliyyat vasitələri	25%

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Qrup tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Qrup aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

İnvestisiya mülkiyyəti. İnvestisiya mülkiyyəti icarə gəlirləri əldə etmək və ya gələcəkdə daha yüksək qiymətə satmaq məqsədilə icarəyə verilmiş və Qrupun istifadəsində olmayan mülkiyyətdir. İnvestisiya mülkiyyətinə gələcəkdə investisiya mülkiyyəti kimi istifadə edilmək üçün tikilməkdə olan aktivlər daxildir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Investisiya mülkiyyəti əvvəlcə əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla ilkin dəyərde uçota alınır və sonradan hesabat dövrünün sonunda bazar şəraitinin əks etdirilməsi məqsədilə ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir. Investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyəri əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında həmin mülkiyyətin mübadilə edilə bildiyi məbləğdir. Qrupun investisiya mülkiyyətinin bazar dəyəri bu sahədə tanınmış və peşəkar şəxslər tərəfindən qazanmış, habelə analoji ərazidə yerləşən və bənzər kateqoriyadan olan mülkiyyətin qiymətləndirilməsində ən son təcrübəyə malik olan müstəqil qiymətləndiricilərin tərtib etdikləri hesabatlarla əsaslanır.

Investisiya mülkiyyəti üzrə sonrakı xərclər, Qrupun investisiya mülkiyyəti ilə bağlı gələcəkdə iqtisadi səmərə əldə edəcəyi ehtimalı mövcud olduqda və onun dəyəri etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə, kapitalaşdırılır. Bütün digər təmir və istismar xərcləri, çəkildiyi zaman xərəcə silinir. Investisiya mülkiyyəti Qrupun öz istifadəsinə keçdikdə, o, əsas vəsaitlər kateqoriyasına yenidən təsnifləşdirilir.

Investisiya mülkiyyəti üzrə qazanılmış icarə gəlirləri il üzrə mənfəət və ya zərərdə icarə gəlirləri kimi qeydə alınır. Investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir və hesabatda ayrıca göstərilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Qrupun bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla, kapitalaşdırılmış proqram təminatından və torpaq üzrə uzunmüddətli lizing hüququndan ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitalaşdırılır. Qrup tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitalaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərəcə silinir. Kapitalaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (5-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Torpaq üzrə uzunmüddətli lizing hüququ faydalı istifadə müddəti (49 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Əməliyyat lizingi. Şirkət lizing obyektinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların lizing verəndən Şirkətə ötürülməsini nəzərdə tutmayan lizing müqaviləsi üzrə lizing alan qismində çıxış etdiyi hallarda, ümumi lizing ödənişləri lizing müddəti ərzində düz xətt metodu üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Lizing müddəti lizing alan tərəfindən lizing obyektinin icarəsi haqqında imzalanmış müqavilə əsasında ləğv oluna bilməyən dövr, habelə lizing alanın əlavə ödənişlər etməsindən asılı olmayaraq lizing obyektinin icarəsini artırmaq hüququna malik olduğu əlavə dövrlərdir (əgər lizingalan icarə müddətinin əvvəlində bu hüququ istifadə etməsinə kifayət qədər əmin olarsa).

Aktivlər əməliyyat lizinginə verildikdə alınacaq lizing ödənişləri lizingin müddəti ərzində düz xətt metoduna əsasən lizing gəliri kimi tanınır.

Müddətli borc öhdəlikləri. Müddətli borc öhdəliklərinə rezident və qeyri-rezident maliyyə institutları tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərde uçota alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış vergilərdən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, sair məcmu gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda qeydə alınır.

Cari vergilər cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya vergi orqanları tərəfindən geri qaytarılacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər inzibati və sair əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İkinci tanınma zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (müəssisələrin birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız Qrupun ayrı-ayrı müəssisələri arasında əvəzləşdirilir. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılımların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qrup törəmə müəssisələrin dividendləri və ya onların satışından əldə edilən gəlirlərə tətbiq edilən vergilər üzrə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasına nəzarət edir. Rəhbərliyin yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılmasını gözlədiyi hallar istisna olmaqla, Qrup belə müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi öhdəliklərini tanımır.

Faiz gəlir və xərclərinin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Xarici valyutanın çevrilməsi. Qrupun funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Qrupun funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Qrupun funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ Dolları = 0.7844 AZN (31 dekabr 2013: 1 ABŞ Dolları = 0.7845 AZN).

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktiv realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Qrupun pensiya və analogi ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliyi yoxdur.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Qrup növbəti maliyyə ili ərzində konsolidasiya edilmiş hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrinə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

İnvestisiya mülkiyyətinin yenidən qiymətləndirilməsi. Hər bir hesabat dövrünün sonunda Müəssisənin mülkiyyətinin ədalətli dəyərinin konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilməsi məqsədilə, rəhbərlik investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyərinin yenidən qiymətləndirilməsi vaxtını və metodunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələrdən istifadə edir. İnvestisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyəri peşəkar qiymətləndiricilər tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirməyə əsasən bazar məlumatları əsasında müəyyən edilir. Qiymətləndiricilərin istifadə etdiyi göstəricilər Müəssisənin əmlakı ilə oxşar xüsusiyyətlərə malik olan mülkiyyət obyektlərinin 1m² sahəsi üzrə bazar qiymətlərinə dair təxminləri ehtiva edir. Bu təxminlər qiymətləndiriciyə məlum olan oxşar satışlara dair məlumatlara əsaslanır və bazardakı mövcud şəraitin və tendensiyaların göstəricisini əks etdirir. Qiymətləndirici həmçinin Müəssisənin hər bir əmlakının qiymətini təsdiq etməzdən əvvəl mümkün gələcək icarə gəlirlərini və digər amilləri nəzərə almaqla, həmin əmlakın dəyərini gəlirlərin kapitalaşdırılması üsulu ilə hesablayır.

Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə zərər. Qrup müntəzəm olaraq lizinq portfelleri üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Qrup lizinq portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfelini üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Bu göstəricilərə, qrupdakı borcalanların ödəniş statusunda və ya qrupdakı aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfəət dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Fərdi qaydada əhəmiyyətli olan kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər kreditin ödənilməsinə və həmin kreditlər üzrə girov qoyulmuş hər hansı aktivin realizasiyasını nəzərə alaraq, fərdi qaydada əhəmiyyətli olan kreditlər üzrə diskont edilmiş gələcək nağd pul axınları üzrə təxminlərə əsasən hesablanır.

Torpaq üzrə uzunmüddətli lizinq hüququ. Qrup Azərbaycan Hökuməti ilə 49 il müddətinə torpaq sahəsinin icarəyə götürülməsi haqqında uzunmüddətli müqavilə bağlamışdır. Müqavilə üzrə illik icarə ödənişləri analoji torpaq sahəsinin icarəsi üzrə bazar dərəcələrindən aşağıdır və bu, dövlətdən torpaq sahəsinin icarəyə götürülməsindən yaranan xərclərə qənaət olunduğunu göstərir. Torpaq üzrə uzunmüddətli lizinq hüquqları müqavilədə nəzərdə tutulan hüquqi meyarlara cavab verdiyinə və gələcəkdə iqtisadi səmərə ilə əlaqəli olduğuna görə BMS 38-a uyğun olaraq qeyri-maddi aktivlər kimi tanınmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, uzunmüddətli lizinq hüququnun ədalətli dəyəri torpaq sahəsi üzərində mülkiyyət hüququnun bazar dəyərində bərabərdir.

Maliyyə lizinqi və maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Rəhbərlik maliyyə və lizinq aktivlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün əhəmiyyətli risk və faydaların qarşı tərəflərə ötürüldüyünü və xüsusilə hansı risk və faydaların daha əhəmiyyətli olduğunu və əhəmiyyətli risk və faydalara aid olduğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır. 20-ci Qeydə baxın.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yeni standartlar və onlara dair şərhlər 1 yanvar 2014-cü il tarixindən Qrup üçün qüvvəyə minmişdir:

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi – BMS 32-yə Dəyişikliklər (2011-ci ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik bezi əvəzləşdirmə meyarlarının tətbiqi zamanı müəyyən edilmiş uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün BMS 32-nin tətbiqi üzrə təlimatı əlavə edir. Buna "əvəzləşdirmə üçün hazırda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquqa malikdir" anlayışının izahı və brutto əsasda hesablaşma aparılan bezi sistemlərin netto əsasda hesablaşma aparılan sistemlərə ekvivalent hesab edilməsi daxildir. Bu standart nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə hüququnu belə izah edir: (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə. Bu standart Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

BMHS 10, BMHS 12 və BMS 27-yə Dəyişikliklər – İnvestisiya şirkətləri (31 oktyabr 2012-ci il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik investisiya şirkəti ilə bağlı aşağıdakı anlayışları müəyyən edir: investisiya şirkəti (i) investorlara investisiyaların idarə edilməsi xidmətlərinin göstərilməsi məqsədilə onlardan vəsaitlər cəlb edir, (ii) investorlarına zəmanət verir ki, onun məqsədi yalnız kapitalın dəyərinin artırılması və ya investisiya gəlirlərinin əldə edilməsi üçün vəsaitlər cəlb etməkdir və (iii) investisiyalarını ədalətli dəyərle ölçür və qiymətləndirir. İnvestisiya şirkəti öz törəmə müəssisələrini mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle tanımalı və yalnız şirkətin investisiya fəaliyyətinə dair xidmətlər göstərən törəmə müəssisələri konsolidasiya etməlidir. Yenidən işlənmiş BMS 12-yə uyğun olaraq əlavə məlumatların, o cümlədən müəssisənin investisiya şirkəti olub-olmamasını müəyyən edərkən irəli sürülən əhəmiyyətli mülahizələrin açıqlanması tələb olunur. Bundan əlavə, konsolidasiya edilməmiş törəmə müəssisəyə göstərilən maliyyə və ya digər dəstək (belə dəstəyin artıq göstərildiyi və ya göstəriləcəyindən asılı olmayaraq) barədə məlumat açıqlanmalıdır. Bu standart Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

BMS 36-yə Dəyişikliklər – "Qeyri-maliyyə aktivləri üzrə bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması" (2013-cü ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir; əgər BMHS 13 eyni uçot və müqayisə dövrü üçün tətbiq edilərsə, bu dəyişikliklərin vaxtından əvvəl tətbiqinə icazə verilir). Bu dəyişikliklər bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması tələbinin ləğv edilməsini nəzərdə tutur, lakin bu zaman pul vəsaiti yaradan vahid qudvil və ya qeyri-müəyyən istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlərdən ibarət olmalı və bu aktivlər üzrə hər hansı dəyersizləşmə yaranmamalıdır. Bu standart Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Qrupun 1 yanvar 2015-ci il tarixinə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Qrup tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bezi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 "Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə" (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərde qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərde qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyərde qiymətləndirilən aktivlər.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınə bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətlənə dirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilmir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətlənə dirilərək nəzərə alınır.
- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətlənə dirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıq da, rəhbərlik ədalətli dəyərdeki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağılı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyərdeki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağılı BMS 39-un əksər tələbləri dəyişdirilmədən BMHS 9-a köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektini sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.
- BMHS 9 dəyərşəzləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan "üç mərhələli" yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyərşəzləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğı bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyərşəzləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğı bütün müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətlənə dirilir. Bu modelə lizing və debitor borcları üzrə dəyərşəzləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.
- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağılı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Hazırda Qrup yeni standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMS 19-a Dəyişikliklər – "Müəyyən edilmiş ödənişlər üzrə pensiya planı: İşçilər tərəfindən ödənişlər" (2013-cü ilin noyabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu standartda edilmiş dəyişikliklərə əsasən işçi tərəfindən ödənişlərin məbləği onun əmək stajının sayından asılı deyilsə, müəssisələr işçilər tərəfindən ödənişləri xidmətin göstərildiyi bütün dövrlərə tətbiq etmək əvəzinə işçinin müvafiq xidmətləri göstərdiyi dövrdə xidmətlərin dəyərinin azalması kimi tanımaq imkanı əldə edir. Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliyin onun maliyyə hesabatlarına təsirini nəzərdən keçirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

2012-ci ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və başqa tarix göstərilmədiyi halda, 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr yeddi standartda edilmiş dəyişikliklərdən ibarətdir: Yenidən işlənmiş BMHS 2 "keçid şərtləri" anlayışına aydınlıq gətirir və "icra şərtləri" və "xidmət şərtləri" anlayışlarını ayrıca izah edir; Bu dəyişiklik təqdim olunma tarixi 1 iyul 2014-cü il və ya bu tarixdən sonraya təsadüf edən səhm əsasında ödənişlər üçün qüvvəyə minir. Yenidən işlənmiş BMHS 3 (i) maliyyə aləti anlayışına uyğun olan şərti ödəniş üzrə öhdəliyin BMS 32-də nəzərdə tutulan anlayışlara əsasən maliyyə öhdəliyi və ya kapital kimi təsnifləşdirilməsinə və kapital olmayan maliyyə və (ii) qeyri-maliyyə xarakterli bütün şərti ödənişlərin hər bir hesabat tarixində ədalətli dəyərde qiymətləndirilməsinə, ədalətli dəyər üzrə dəyişiklikləri isə mənfəət və ya zərərdə tanınmasına aydınlıq gətirir. BMHS 3-ə dəyişikliklər alış tarixi 1 iyul 2014-cü il və ya bu tarixdən sonraya təsadüf edən müəssisələrin birləşməsi üçün qüvvəyə minir. Yenidən işlənmiş BMHS 8-ə uyğun olaraq (i) fəaliyyət segmentlərini ümumiləşdirərkən rəhbərliyin irəli sürdüyü mülahizələrin açıqlanması, o cümlədən ümumiləşdirilmiş segmentlərin oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olduğunu müəyyən edərkən ümumiləşdirilmiş segmentlərin və iqtisadi göstəricilərin təsviri verilməli və (ii) segment aktivləri hesabatda göstərildikdə segment aktivləri ilə müəssisənin aktivləri arasında üzvləşdirmə aparılmalıdır. BMHS 13-ün əsaslarına edilmiş dəyişiklik BMS 39-un bəzi bəndlərinin BMHS 13 dərc olunduqdan sonra diskontlaşdırmanın təsirinin əhəmiyyətli olmadığı hallarda qısamüddətli debitor və kreditor borcların hesab-fakturada göstərilən məbləğdə qiymətləndirilməsi imkanını aradan qaldırmaq məqsədilə silinmədiyini izah edir. Yenidən işlənmiş BMS 16 və BMS 38 müəssisənin yenidənqiymətləndirmə modelindən istifadə etdiyi halda ümumi balans məbləğinin və yığılmış amortizasiyanın necə qeydə alınmasını izah edir. Yenidən işlənmiş BMS 24-ə uyğun olaraq hesabat verən müəssisəyə və ya hesabat verən müəssisənin baş müəssisəsinə ("idarəedici müəssisə") əsas rəhbər işçilər üzrə xidmətlər göstərən və göstərilmiş xidmətlərə görə idarəedici müəssisə tərəfindən hesablanmış məbləğlərin açıqlanmasını tələb edən müəssisə də əlaqəli tərəf hesab olunur. Qrup bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsirini gözlemir.

2013-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və başqa tarix göstərilmədiyi halda, 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr dörd standartda edilmiş dəyişikliklərdən ibarətdir. BMHS 1-in əsaslarına edilmiş dəyişiklik standartın yeni versiyasının hələ məcburi xarakter daşımadığını, lakin vaxtından əvvəl tətbiq oluna bilməsini izah edir; BMHS-i ilk dəfə tətbiq edən müəssisə bu standartın əvvəlki və ya yeni versiyasından o şərtlə istifadə edə bilər ki, hesabatda göstərilən bütün dövrlərə eyni standart tətbiq edilsin. BMHS 3-ə edilmiş dəyişikliyə əsasən bu standart BMHS 11-ə uyğun olaraq hər hansı birgə fəaliyyətin yaradılmasının uçotuna tətbiq edilmir. Bu dəyişiklik həmçinin, standartın tətbiqi ilə bağlı istisnanın yalnız birgə fəaliyyətin öz maliyyə hesabatlarına aid olduğunu aydınlaşdırır. BMHS 13-ə edilmiş dəyişiklik bu standartda müəssisəyə maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərini xalis şəkildə qiymətləndirmək imkanı verən portfel ilə bağlı istisnanın BMS 39 və ya BMHS 9 çərçivəsində bütün müqavilələrə (qeyri-maliyyə obyektlərinin alqı-satqısı müqavilələri daxil olmaqla) tətbiq olunduğunu izah edir. BMS 40-a edilmiş dəyişiklik BMS 40 ilə BMHS 3-ün qarşılıqlı şəkildə istisna olunmadığını aydınlaşdırır. BMS 40 üzrə təlimat hesabat hazırlayanlara investisiya mülkiyyəti ilə mülkiyyətçinin istifadəsində olan əmlak arasında fərqi anlamağa kömək edir. Hesabatı hazırlayanlar həmçinin investisiya mülkiyyətinin alışınn müəssisələrin birləşməsi əməliyyatı olub-olmadığını müəyyən etmək üçün BMHS 3-də nəzərdə tutulan təlimatı öyrənməlidir. Hazırda Qrup bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

"Birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu" – BMHS 11-ə Dəyişikliklər (6 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik özündə biznes xüsusiyyətlərini əks etdirən birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu ilə bağlı yeni təlimat təqdim edir. Hazırda Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarındakı açıqlamalara təsirini qiymətləndirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

Amortizasiyanın hesablanması üsulları ilə bağlı açıqlama - BMS 16 və BMS 38-ə dəyişikliklər (12 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliyə əsasən Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) aktivlərin amortizasiyasının hesablanması üçün gəlirə əsaslanan üsulların istifadəsinin uyğun olmadığına aydınlıq gətirmişdir. Belə ki, adətən aktivin istifadəsini tələb edən fəaliyyətdən yaranan gəlir sadəcə həmin aktivlə bağlı iqtisadi səmərədən deyil, həmçinin bir sıra digər amillərdən asılıdır. Hazırda Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarındakı açıqlamalara təsirini qiymətləndirir.

BMHS 15 "Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir" (28 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitallaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir. Bu standartda edilmiş dəyişikliklərin Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

Ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu – BMS 27-yə dəyişikliklər (12 avqust 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər müəssisələrə törəmə, birgə və asılı müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarını ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu ilə uçota almağa imkan verir. Hazırda Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliklərin onun ayrıca maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

"İnvestor tərəfindən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi" – BMHS 10 və BMS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər investor tərəfindən aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi ilə bağlı BMHS 10 və BMS 28-in tələbləri arasındakı uyğunsuzluğu aradan qaldırır. Bu dəyişiklikləri əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, əməliyyatın predmeti biznes xüsusiyyətlərini əks etdirdiyi halda mənfəət və ya zərər tam həcmdə tanınır. Aktivlər biznes xüsusiyyətlərini özündə əks etdirmədikdə (belə aktivlər törəmə müəssisəyə aid olduqda belə) mənfəət və ya zərər qismən tanınır. Hazırda Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

2014-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (25 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu təkmilləşdirmələr dörd standartda təsir göstərir: BMHS 5-ə edilmiş dəyişikliyin məqsədi silinmə növündəki dəyişikliyin ("satış üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasından "səhmdarlara ötürülmək üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasına və ya əksinə təsnifləşdirilməsi) satış və ya ötürülmə planında dəyişikliyə səbəb olmadığını və bu şəkildə uçota alınmalı olmadığını aydınlaşdırmaqdır. BMHS 7-yə edilmiş dəyişiklik ötürülmüş maliyyə aktivinə xidmət göstərilməsi üzrə razılaşmanın şərtlərinə əsasən aktivin müəssisə tərəfindən davamlı istifadə olunub-olunmamasını müəyyən etməkdə rəhbərliyə kömək edən əlavə göstərişlərdən ibarətdir. Bu, BMHS 7-nin məlumatların açıqlanması tələbindən irəli gəlir. Dəyişiklik, həmçinin BMHS 7-də nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə haqqında məlumatların açıqlanması tələbinin (BMS 34 ilə tələb olunan hallar istisna olmaqla) aralıq dövrlərə tətbiq edilmədiyini izah edir. BMS 19-a edilmiş dəyişikliyə əsasən əmək fəaliyyətinin başa çatması ilə bağlı öhdəliklər üzrə diskont dərəcələri, yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazlar üçün inkişaf etmiş bazarın mövcudluğu və ya əsas kimi istifadə olunmalı dövlət istiqrazları ilə bağlı qərarlar öhdəliklərin yarandığı ölkənin valyutasında deyil, onların ifadə olunduğu valyutaya əsaslanmalıdır. BMS 34-ə edilmiş dəyişikliyə əsasən aralıq maliyyə hesabatlarında "aralıq maliyyə hesabatlarının digər formalarında açıqlanan məlumatların" əks olunduğu yere cəpəz istinadın edilməsi tələb edilir. Hazırda Qrup bu standartda edilmiş dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

"Məlumatların açıqlanması" – BMS 1-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu Standarta edilmiş dəyişikliklər əhəmiyyətlik anlayışına aydınlıq gətirir və BMHS ilə açıqlanması tələb olunan məlumatların əhəmiyyətli olmadığı halda, müəssisənin belə açıqlama etmək məcburiyyətində olmadığını izah edir. Bu dəyişiklik belə açıqlamaların BMHS üzrə müəyyən tələblər və ya minimal açıqlama tələbləri ilə nəzərdə tutulduğu halda da tətbiq edilir. Bundan əlavə, Standarta maliyyə hesabatlarında aralıq cəm məbləğlərinin əks etdirilməsinə dair yeni təlimat daxil edilmişdir. Bu təlimata əsasən aralıq cəm məbləğləri (a) BMHS-ə uyğun olaraq qiymətləndirilmiş və tanınmış sətir maddələrindən ibarət olmalı; (b) aralıq cəm məbləğlərinə daxil olan maddələri aydın və anlaşılan şəkildə ifadə etməli; (c) dövrlər üzrə ardıcıl göstərməli; və (d) belə məbləğlərin təqdimatına BMHS ilə tələb olunan aralıq cəm və cəm maddələrinə nisbətən daha çox diqqət yetirilməməlidir.

"İnvestisiya şirkətləri üçün konsolidasiya tələbi ilə bağlı istisnanın tətbiqi" – BMHS 10, BMHS 12 və BMS 28-ə dəyişikliklər (2014-cü ilin avqust ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklərə əsasən investisiya şirkətləri investisiya müəssisəsi hesab edilən törəmə müəssisələrini mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə tanımalıdır. Bundan əlavə, müəssisənin son və ya hər hansı aralıq baş müəssisəsi tərəfindən ictimaiyyət üçün açıq olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlandığı halda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasından azadolma tələbinə dəyişiklik edilmişdir. Bu dəyişikliyə əsasən azadolma tələbi həmin son və ya hər hansı aralıq baş müəssisənin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisənin konsolidasiya edilməsindən və ya BMHS 10-a uyğun olaraq mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə tanınmasından asılı olmayaraq tətbiq edilir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı təqdirdə, yeni standartlar və şərhlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Kassa	7,086	18,515
Rezident banklardakı cari hesablar	179,508	129,880
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	186,594	148,395

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun Baş Bankdakı cari hesablarda saxladığı pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 15,779 AZN (2013: 45,718 AZN) təşkil etmiş və həmin vəsaitlər üzrə hər hansı dəyersizləşmə əlamətləri mövcud olmamışdır.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2014 Rezident banklardakı cari hesablar	31 dekabr 2013 Rezident banklardakı cari hesablar
Vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmiş		
- BBB- reytingindən BBB+ reytinginə qədər	159,195	-
- BB- reytingindən BB+ reytinginə qədər	-	84,162
- B- reytingindən B+ reytinginə qədər	4,534	
- Reytingsiz	15,779	45,718
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, kassa çıxılmaqla	179,508	129,880

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 19-cu Qeyddə açıqlanır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 23-cü Qeyddə açıqlanır.

8 Maliyyə Lizingi üzrə Debitor Borcları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Hüquqi şəxslər	2,883,647	4,739,753
Fiziki şəxslər	6,518,172	7,656,975
Çıxılsın: Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(578,990)	(290,098)
Cəmi maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	8,822,829	12,106,630

2014-cü il ərzində maliyyə lizingi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Hüquqi şəxslər	Fiziki şəxslər	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	83,750	206,348	290,098
II ərzində ehtiyatın yaradılması/(bərpası)	329,247	(40,355)	288,892
31 dekabr 2014-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	412,997	165,993	578,990

Maliyyə lizingi üzrə alınacaq ödənişlər (lizingə qoyulan ümumi investisiyanın dəyəri) və onların diskont edilmiş dəyəri aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	1 ildən az	1-5 il ərzində	Cəmi
31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	3,768,355	7,371,935	11,140,290
Maliyyə gəlirlərinin qazanılmamış hissəsi	(245,841)	(1,492,630)	(1,738,471)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə lizing üzrə debitor borcların diskont edilmiş dəyəri (dəyərsizləşmədən əvvəl)	3,522,514	5,879,305	9,401,819
31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	4,509,904	9,887,688	14,397,592
Maliyyə gəlirlərinin qazanılmamış hissəsi	(243,882)	(1,756,982)	(2,000,864)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə lizing üzrə debitor borcların diskont edilmiş dəyəri (dəyərsizləşmədən əvvəl)	4,266,022	8,130,706	12,396,728

8 Maliyyə Lizingi üzrə Debitor Borcları (davamı)

2014-cü il üzrə maliyyə lizingi üzrə debitor borcların iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2014			
	Hüquqi şəxslər	Fiziki şəxslər	Cəmi	%
Nəqliyyat	1,035,401	886,990	1,922,391	21%
Tikinti	1,376,136	5,463,464	6,839,600	78%
Digər	59,113	1,725	60,838	1%
Cəmi maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	2,470,650	6,352,179	8,822,829	100%

2013-cü il üzrə maliyyə lizingi üzrə debitor borcların iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2013			
	Hüquqi şəxslər	Fiziki şəxslər	Cəmi	%
Nəqliyyat	1,871,816	1,338,216	3,210,032	27%
Tikinti	2,643,666	6,104,993	8,748,659	72%
Digər	140,521	7,418	147,939	1%
Cəmi maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	4,656,003	7,450,627	12,106,630	100%

Qrup adətən maliyyə lizingi üzrə müqavilələri elə qaydada hazırlayır ki, lizing alan lizing əməliyyatının başlanma tarixində aktivlərin alış qiymətinin 20-25%-ni qabaqcadan ödəyir. Lizingin müddəti ərzində lizingə verilmiş aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ Qrupa məxsusdur. Maliyyə lizingi müqavilələrinə əsasən lizingə verilmiş aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ həmin müqavilələrin müddətinin sonunda lizing alanlara keçir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə lizingə verilmiş əmlak üzrə zəmanətsiz qalıq dəyəri olmamışdır.

Lizingə verilmiş aktivlərin müxtəlif səbəblərə görə zədələnməsi, oğurlanması və digər hallar ilə bağlı risklər sığortalanır.

Rəhbərlik müntəzəm olaraq lizing məbləğinin ödənilməmiş hissəsinə nəzarət etməklə və lizing alanların maliyyə hesabatlarını təhlil etməklə, onların maliyyə vəziyyətini qiymətləndirir. Rəhbərlik hesab edir ki, maliyyə lizingləri üzrə xalis investisiya üçün yaradılmış ehtiyat balans tarixinə lizing portfelində mövcud olan potensial zərərlərin qarşılınması üçün lazımi səviyyədədir.

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2014			31 dekabr 2013		
	Hüquqi şəxslər	Fiziki şəxslər	Cəmi	Hüquqi şəxslər	Fiziki şəxslər	Cəmi
<i>Girovla təmin edilmiş maliyyə lizingi:</i>						
Özü girov qoyulmuş lizingə verilmiş aktivlər	2,470,650	6,352,179	8,822,829	4,656,003	7,450,627	12,106,630
Cəmi	2,470,650	6,352,179	8,822,829	4,656,003	7,450,627	12,106,630

8 Maliyyə Lizingi üzrə Debitor Borcları (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə debitor borcların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nəqliyyat	Tikinti	Digər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
Orta həcmli müəssisələr	-	248,239	10,851	259,090
Kiçik həcmli müəssisələr	1,110,490	2,834,924	30,015	3,975,429
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	1,110,490	3,083,163	40,866	4,234,519
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>				
- ödənişi 30 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	260,004	804,231	700	1,064,935
- ödənişi 91 gündən 180 günədək gecikdirilmiş	197,517	757,488	-	955,005
- ödənişi 180 gündən artıq gecikdirilmiş	-	317,150	-	317,150
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	457,521	1,878,869	700	2,337,090
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş lizing üzrə debitor borcları (ümumi məbləğ)</i>				
- ödənişi 180 gündən artıq gecikdirilmiş	410,000	2,398,944	21,266	2,420,210
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş lizing üzrə debitor borcları (ümumi məbləğ)	410,000	2,398,944	21,266	2,420,210
Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların ümumi balans dəyəri	1,978,011	7,360,976	62,832	9,401,819
<i>Çıxılsın: Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat</i>	<i>(55,604)</i>	<i>(521,393)</i>	<i>(1,993)</i>	<i>(578,990)</i>
Cəmi maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	1,922,407	6,839,583	60,839	8,822,829

8 Maliyyə Lizingi üzrə Debitor Borcları (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə debitor borcların kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Nəqliyyat	Tikinti	Digər	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
Orta həcmli müəssisələr	837,998	591,235	122,691	1,551,924
Kiçik həcmli müəssisələr	438,972	2,076,623	1,985	2,517,580
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	1,276,970	2,667,858	124,676	4,069,504
<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>				
- ödənişi 30 gündən az gecikdirilmiş	788,430	1,393,575	1,054	2,183,059
- ödənişi 30 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	1,105,213	4,120,780	22,669	5,248,662
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	1,893,643	5,514,355	23,723	7,431,721
<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş lizing üzrə debitor borcları (ümumi məbləğ)</i>				
- ödənişi 30 gündən 90 günədək gecikdirilmiş	65,457	830,046	-	895,503
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş lizing üzrə debitor borcları (ümumi məbləğ)	65,457	830,046	-	895,503
Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların ümumi balans dəyəri	3,236,070	9,012,259	148,399	12,396,728
<i>Çıxılsın: Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat</i>	<i>(26,038)</i>	<i>(263,599)</i>	<i>(461)</i>	<i>(290,098)</i>
Cəmi maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	3,210,032	8,748,660	147,938	12,106,630

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun lizing alanları arasında hər birinin maliyyə lizingi üzrə debitor borcu 50,000 AZN-dən yuxarı olan 36 lizing alanı olmuşdur (31 dekabr 2013: 71 lizing alan). Həmin debitor borcların ümumi qalığı 5,051,216 AZN (31 dekabr 2013: 7,523,635 AZN) və ya 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə ümumi debitor borcların 57%-ni (31 dekabr 2013: 60%) təşkil edir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə lizingi üzrə debitor borcların təxmin edilən ədalətli dəyəri 8,822,829 AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2013: 12,106,630 AZN). 21-ci Qeydə baxın.

Maliyyə lizingi üzrə debitor borcların valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 19-cu Qeyddə açıqlanır.

Standard Lizing Qrupu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

9 Əsas Vəsaitlər və Qeyri-Maddi Aktivlər

<i>Azərbaycan Mənatı ilə</i>	Binalar	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və sair avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikililər	Cəmi binalar və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	357,000	151,733 (89,873)	10,355 (3,552)	237,640 (111,749)	4,513,774	5,270,502 (205,174)	4,516,973 (303,233)	9,787,475 (508,407)
Yığılmış amortizasiya	-	-	-	-	-	-	-	-
1 yanvar 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	357,000	61,860	6,803	125,891	4,513,774	5,065,328	4,213,740	9,279,068
Əlavələr	1,335,000	37,645	10,835	76,516	-	1,459,996	10,000	1,469,996
Sililmələr (yığılmış amortizasiya çıxılmaqla)	-	(7,889)	(959)	(39,228)	(4,513,774)	(4,561,850)	-	(4,561,850)
Amortizasiya xərci (Qeyd 17)	(49,916)	(14,827)	(4,598)	(39,614)	-	(108,955)	(102,517)	(211,472)
İnvestisiya mülkiyyətinə köçürmə	(357,000)	-	-	-	-	(357,000)	-	(357,000)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	1,285,084	76,789	12,081	123,565	-	1,497,519	4,121,223	5,618,742
31 dekabr 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,335,000	181,489	20,231	274,928	-	1,811,648	4,526,973	6,338,621
Yığılmış amortizasiya	(49,916)	(104,700)	(8,150)	(151,363)	-	(314,129)	(405,750)	(719,879)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	1,285,084	76,789	12,081	123,565	-	1,497,519	4,121,223	5,618,742
Əlavələr	-	7,757	-	60,678	-	68,435	-	68,435
Amortizasiya xərci (Qeyd 17)	(88,805)	(4,319)	(2,078)	(45,897)	-	(141,099)	(102,260)	(243,359)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	1,196,279	80,227	10,003	138,346	-	1,424,855	4,018,963	5,443,818
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	1,335,000	189,246	20,231	335,606	-	1,880,083	4,526,973	6,407,056
Yığılmış amortizasiya	(138,721)	(109,019)	(10,228)	(197,260)	-	(455,228)	(508,010)	(963,238)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	1,196,279	80,227	10,003	138,346	-	1,424,855	4,018,963	5,443,818

10 İnvestisiya Mülkiyyəti

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	
1 yanvar 2012-ci il tarixinə balans dəyəri	9,085,346
Əlavələr	75,355
Ədalətli dəyərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir	4,326,076
31 dekabr 2012-ci il tarixinə balans dəyəri	13,486,777
Əlavələr	105,578
Köçürmələr	357,000
Silinmələr	(286,777)
Ədalətli dəyərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir	844,396
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	14,506,974
Əlavələr	46,388
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	14,553,362

Bazar qiymətləri və şəraitində ciddi dəyişiklik olmadığına görə 31 dekabr 2014-cü il tarixinə müstəqil qiymətləndirmə həyata keçirilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2014-cü il tarixinə investisiya mülkiyyətinin ədalətli dəyəri 14,553 min AZN təşkil edir. Qrupun investisiya mülkiyyəti 31 dekabr 2013-cü il tarixinə müstəqil şəkildə qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə DTZ Debenham Tie Leung müstəqil qiymətləndirici şirkət tərəfindən bazar dəyəri prinsipinə əsasən aparılmışdır. Ədalətli dəyər Qrupun binalarına oxşar xüsusiyyətlərə malik olan və analoji ərazidə yerləşən binalar üzrə aktiv bazarda müşahidə oluna bilən qiymətlərə əsasən təxmin edilmişdir. Bu zaman həmin qiymətlərin ədalətli dəyerdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənmədiyi fərz edilmişdir. Həmin qiymətləndirmə nəticəsində 2013-cü il ərzində investisiya mülkiyyətinin dəyərində 844 min AZN məbləğində artım olmuşdur və bu artım 31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda göstərilmişdir.

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il ərzində investisiya mülkiyyəti üzrə əldə edilmiş icarə gəlirləri 1,333 min AZN (2013: 1,157 min AZN) təşkil etmişdir.

Qrup əməliyyat lizinqini investisiya mülkiyyəti kimi təsnifləşdirməmişdir.

11 Əsas və Digər Fəaliyyətdən Yaranan Debitor Borcları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>		31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları		3,899,999	6,099,999
Sair maliyyə debitor borcları		70,257	-
Çıxılsın: dəyersizləşmə üzrə ehtiyat		(292,141)	(742,035)
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borclarına daxil olan cəmi maliyyə aktivləri		3,678,115	5,357,964
ƏDV		-	4,843
Qabaqcadan ödənişlər		123,253	94,067
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri		15,478	22,287
Cəmi əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları		3,816,846	5,479,161

11 Əsas və Digər Fəaliyyətdən Yaranan Debitor Borcları (davamı)

Əsas fəaliyyətdən yaranan debitor borcların əhəmiyyətli hissəsi Azərbaycan Manatı ilə ifadə olunmuşdur. ƏDV və qabaqcadan ödənişlər BMHS 7-yə uyğun olaraq maliyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilmir.

2014-cü il ərzində qabaqcadan ödənişlərə vergi orqanlarına ödəniləcək 123,253 AZN (2013: 94,067 AZN) məbləğində mənfəət vergisi daxildir.

Vergilərin ödənilməsi üçün məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri müştərilər tərəfindən birbaşa olaraq Qrupun bank hesablarına ödənilmiş ƏDV məbləğlərini əks etdirir. Bu hesablar Qrup tərəfindən yalnız ƏDV və digər vergilərin ödənilməsi məqsədləri üçün istifadə edilə bilər.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcların təxmin edilən ədalətli dəyəri 3,679,035 AZN (2013: 5,357,964 AZN) olmuşdur.

Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
1 yanvar tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	742,035	-
II ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpası	(449,894)	-
Diskontun amortizasiyası	-	742,035
31 dekabr tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	292,141	742,035

Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borclarına daxil olan cəmi maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014 Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları	2013 Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları
Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş - Reytingsiz	3,970,256	6,099,999
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	3,970,256	6,099,999
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(292,141)	(742,035)
Cəmi	3,678,115	5,357,964

Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borclarına daxil olan cəmi maliyyə aktivlərinin valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 19-cu Qeyddə açıqlanır.

12 Müddətli Borc Öhdəlikləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Rezident banklardan borc götürülmüş vəsaitlər:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri:</i>		
- Bank Standard QSC	6,269,314	6,374,240
- Unibank ASC	785,500	3,000,000
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri:</i>		
- Bank Standard QSC	3,776,299	7,981,284
- Unibank ASC	3,000,000	785,500
Cəmi müddətli borc öhdəlikləri	12,831,113	18,141,024

12 Müddətli Borc Öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə müddətli borc öhdəliklərinə 2015-2018-ci ilə qədər "Bank Standard" QSC-dən illik 6%-20% faizlə götürülmüş kreditlər və 2017-ci ilə qədər "Unibank" ASC-dən illik 13% faizlə götürülmüş kreditlər daxildir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə müddətli borc öhdəliklərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri 12,831,113 AZN (31 dekabr 2013: 18,141,024 AZN) təşkil etmişdir.

Müddətli borc öhdəliklərinin likvidlik, valyuta və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 19-cu Qeyddə açıqlanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 23-cü Qeyddə açıqlanır.

13 Əsas və Digər Fəaliyyətdən Yaranan Kreditor Borcları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Əsas fəaliyyətdən yaranan kreditor borcları	16,500	2,867
Ödəniləcək dividendlər	375,010	375,010
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan kreditor borclarına daxil olan cəmi maliyyə öhdəlikləri	391,510	377,877
İşçilər üzrə hesablanmış ödənişlər	-	12,966
Dövlət ilə hesablaşmalar	16,137	90,954
Sair öhdəliklər	-	649
Cəmi əsas və digər fəaliyyətdən yaranan kreditor borcları	407,647	482,446

Əsas fəaliyyətdən yaranan kreditor borclarının əhəmiyyətli hissəsi AZN ilə ifadə olunmuşdur.

Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan kreditor borclarına daxil olan cəmi maliyyə öhdəliklərinin likvidlik, ödəmə müddəti, valyuta və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 19-cu Qeyddə açıqlanır.

14 Nizamnamə Kapitalı

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Şirkətin elan edilmiş və tam ödənilmiş səhmləri hər birinin nominal dəyəri 80.3 AZN olan 50,000 ədəd səhmdən ibarət olmuşdur. Nizamnamə kapitalına qoyuluşlar Azərbaycan Manatı (AZN) ilə həyata keçirilmişdir. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Şirkətin səhmdarları aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014			2013		
	Səhmlərin sayı	İştirak payı	Məbləğ	Səhmlərin sayı	İştirak payı	Məbləğ
Standard Kapital MMC	49,999	99.998%	4,014,919.7	-	-	-
AB Standard QSC	1	0.002%	80.3	-	-	-
Bank Standard QSC	-	-	-	49,999	99.998%	4,014,919.7
Agroland MMC	-	-	-	1	0.002%	80.3
31 dekabr tarixinə	50,000	100%	4,015,000	50,000	100%	4,015,000

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Şirkətin tədavüldə olan bütün səhmləri təsdiqlənmiş, buraxılmış və tam şəkildə ödənilmişdir.

15 Əməliyyat Lizingi üzrə Gəlirlər

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
İcarə gəlirləri		
- Anbarların icarəsi	1,333,039	1,157,172
Cəmi əməliyyat lizingi üzrə gəlirlər	1,333,039	1,157,172

16 Faiz Gəlirləri və Faiz Xərcləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Müştərilərə verilmiş maliyyə lizinqləri üzrə faiz gəlirləri	2,223,352	3,169,575
Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcların dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın bərpası	449,894	-
Cəmi maliyyə gəlirləri	2,673,246	3,169,575
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	1,778,387	2,193,264
Bazar faiz dərəcəsinə aşağı faizlə götürülmüş kreditin ilkin tanınmasından yaranan zərərin amortizasiyası	160,908	223,296
Cəmi maliyyə xərcləri	1,939,295	2,416,560
Xalis maliyyə gəlirləri	733,951	753,015

17 İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
İşçi heyəti üzrə xərclər	598,564	602,853
Amortizasiya xərcləri	243,359	211,472
Təmir və texniki xidmət xərcləri	121,982	133,163
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	65,391	68,298
Mühafizə xidmətləri	70,555	62,276
İcarə xərcləri	44,000	41,445
Kommunal xərclər	52,407	40,452
Sığorta xidmətləri	63,155	39,234
Hüquq xidmətləri	37,310	34,360
Monitoring xərcləri	21,917	35,988
Bank komissiyaları	11,689	14,238
Rəbitə xərcləri	29,733	34,198
Sair	88,556	120,558
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	1,448,618	1,438,535

İşçi heyəti üzrə xərclərə 107,864 AZN (2013: 103,565 AZN) məbləğində sosial sığorta ödənişləri daxildir.

18 Mənfəət Vergisi

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Cari il üzrə mənfəət vergisi	42,941	101,970
Təxirə salınmış vergi xərci/(kredit)	97,960	(154,990)
II üzrə mənfəət vergisi xərci	140,901	(53,020)

Qrupa tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% (2013: 20%) təşkil edir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzvləşdirilməsi aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Vergidən əvvəlki mənfəət	389,149	4,281,444
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci (2014: 20%; 2013: 20%)	(77,830)	(856,289)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	5,479	(4,983)
- Vergi bazasını azaldan tanınmamış müvəqqəti fərqlərin vergi effekti	(68,550)	-
- Törəmə müəssisənin satışının effekti	-	1,103,116
- Birbaşa baş müəssisədən aşağı faiz dərəcəsi ilə götürülmüş kreditin ilkin tanınmasından yaranan gəlirin effekti	-	(188,824)
II üzrə mənfəət vergisi xərci	(140,901)	53,020

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrə keçirilə bilər.

BMHS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. 2013-cü il üçün müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıdakı cədvəldə göstərilir və 20% (2013: 20%) dərəcəsində qeydə alınır.

Müvəqqəti fərqlərin növünə görə təxirə salınmış vergi aktivlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	1 yanvar 2014	Mənfəət və ya zərəre (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2014
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları	42,798	(17,523)	(25,275)
Əsas vəsaitlər	(7,959)	(933)	(8,892)
Investisiya mülkiyyəti	(429)	-	(429)
Sair məbləğlər	45,575	(5,854)	39,720
Tanınmış təxirə salınmış vergi aktivləri	79,985	(24,311)	55,674

18 Mənfəət Vergisi (davamı)

Müvəqqəti fərqlərin növünə görə təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

	1 yanvar 2014	Mənfəət və ya zərəre (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2014
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>			
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Investisiya mülkiyyətinin yenidən qiymətləndirilməsi	(3,198,092)	-	(3,198,092)
Əsas vəsaitlər	(27,580)	(26,602)	(54,182)
Borc öhdəlikləri	(144,164)	(89,979)	(234,143)
Debitor borcların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	(14,949)	-	(14,949)
Sair məbləğlər	148,648	42,932	191,580
Keçmiş illərin vergi zərərləri	302,156	-	302,156
Tanınmış təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(2,933,981)	(73,649)	(3,007,630)

2013-cü il üzrə müvəqqəti fərqlərin vergi effekti aşağıda təqdim edilir.

Müvəqqəti fərqlərin növünə görə təxirə salınmış vergi aktivlərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

	1 yanvar 2013	Mənfəət və ya zərəre (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2013
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>			
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Alınacaq komissiyalar	40,528	-	40,528
Maliyyə lizinçisi üzrə debitor borcları	19,487	(17,217)	2,270
Əsas vəsaitlər	(20,224)	12,265	(7,959)
Investisiya mülkiyyəti	(429)	-	(429)
Sair məbləğlər	2,270	43,305	45,575
Tanınmış təxirə salınmış vergi aktiv	41,632	38,353	79,985

Müvəqqəti fərqlərin növünə görə təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin təhlili aşağıdakı kimidir:

	1 yanvar 2013	Mənfəət və ya zərəre (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	Birbaşa olaraq sair məcmu gəlirlərə (xərc)/gəlir kimi yazılmışdır	31 dekabr 2013
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>				
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Investisiya mülkiyyətinin yenidən qiymətləndirilməsi	(3,029,213)	(168,879)	-	(3,198,092)
Əsas vəsaitlər	(23,285)	(27,580)	23,285	(27,580)
Borc öhdəlikləri	-	(144,165)	-	(144,164)
Debitor borcların dəyersizləşməsi üzrə ehtiyat	-	(14,949)	-	(14,949)
Sair məbləğlər	(21,406)	170,054	-	148,648
Keçmiş illərin vergi zərərləri	-	302,156	-	302,156
Tanınmış təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(3,073,904)	116,637	23,285	(2,933,981)

18 Mənfəət Vergisi (davamı)

Qrupun cari strukturu baxımından Qrupa daxil olan bir müəssisənin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun digər müəssisəsinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz və müvafiq olaraq hətta konsolidasiya edilmiş vergi zərəri yarandıqda belə vergi hesablana bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilməsi yalnız eyni vergi ödəyicisinə aid olduqda mümkündür.

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Qrup daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Qrup kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Qrupun qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi lizing və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Qrupun lizing siyasəti Birbaşa Baş Müəssisə tərəfindən qəbul edilmiş Kredit Siyasətinə uyğundur. Baş Müəssisə tərəfindən təsdiqlənmiş Qrupun Kredit Siyasətində maliyyə lizingi haqqında qayda və prinsiplər, lizing fəaliyyəti ilə bağlı prosedurların əsas göstəriciləri, Qrupun məruz qaldığı risklərin azaldılması, gəlirliliyin müəyyən edilməsi qaydaları və bütün işçilər üçün vəzifə təlimatları müəyyən edilir. Mümkün kredit risklərinin diversifikasiyasını və azaldılmasını təmin etmək üçün lizing portfeli üzrə bəzi limitlər müəyyən edilmişdir. Bu limitlər aşağıda göstərilir:

- i. borcalanlar üzrə limitlər: fiziki və hüquqi şəxslər;
- ii. iqtisadi sektorlar üzrə limitlər;
- iii. məbləğlər üzrə limitlər.

Baş Müəssisənin Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti hər il limitləri (o cümlədən, lizing məqsədləri üçün limitləri) müəyyən edir və onları nəzərdən keçirir. Bazar şəraitində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə həmin limitlərə yenidən baxıla bilər. Limitlərin dəyişməsi ilə bağlı təklif əvvəlcə Baş Müəssisənin Kredit Komitəsi, sonra isə Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiqlənir.

Baş Müəssisənin Lizing Əməliyyatları Departamenti müntəzəm olaraq bütün limitlərə riayət edilməsinə nəzarət edir və bəzi limitlər (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) hər hansı yeni lizingin verilməsindən əvvəl yoxlanılır.

Qrupun kredit siyasəti lizingin verilməsi prosesinə cəlb olunan Qrupun hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, lizingə nəzarət qaydalarını, Qrupun tətbiq etdiyi reyting sisteminin prinsiplərini və kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

Kredit riskinin monitorinqi məqsədilə, Maliyyə Departamentinin əməkdaşları müntəzəm olaraq müştərinin biznes və maliyyə göstəricilərinin strukturlaşdırılmış təhlili əsasında hesabatlar hazırlayırlar. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan müştərilər ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumatlar Qrupun Maliyyə Departamentinə təqdim edilir və onlar tərəfindən təhlil edilir. Qrup kredit riskinə nəzarət etmək üçün rəsmiləşdirilmiş daxili kredit reytinglərindən istifadə edir. Rəhbərlik kreditlər üzrə vaxtı keçmiş qalıqların monitorinqini və təkrar nəzarətini aparır.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi adətən konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks olunur. Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi imkanı böyük əhəmiyyət kəsb etmir.

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Aktivlərin növləri üzrə Qrupun məruz qaldığı kredit risklərin maksimal səviyyəsi aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları	8,822,829	12,106,630
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	186,594	148,395
Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları	3,607,858	5,357,964
Sair maliyyə debitor borcları	70,257	-
Cəmi balans üzrə risklər	12,687,538	17,612,989

Kredit Komitəsi. Qrupun Kredit Komitəsi ("QKK") kollektiv şəkildə fəaliyyət göstərən və Baş Müəssisənin İdarə Heyətinə məruzə edən qurumdur. QKK Baş Müəssisənin İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasının tövsiyələrinə əsasən fəaliyyət göstərən müstəqil qurumdur. QKK-nin ümumi vəzifəsi Qrupun strateji və biznes planı çərçivəsində təsdiqlənmiş bütün lizinq əməliyyatlarına nəzarət edilməsi və onların idarə edilməsindən ibarətdir. QKK Qrupun təsdiqlənmiş Kredit Siyasətinə uyğun olaraq lizinq tədbirlərlə bağlı prosedur və əməliyyatlarına nəzarət edir.

Qrupun Kredit Komitəsi beş üzvdən ibarətdir. Sədr və digər üzvlər İdarə Heyəti tərəfindən təyin edilir. Lizinqin təsdiqlənməsi prosesində Kredit Komitəsinin hər bir üzvü bir səsə malikdir.

Bazar riski. Qrup bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan valyuta, faiz, və pay alətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Rəhbərlik qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər həftə nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Valyuta riski. Qrup əsas xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Qrup spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ maliyyə alətləri ilə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun məruz qaldığı xarici valyuta riski aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	12,687,538	12,437,123	251,335
ABŞ dolları	-	785,500	(785,500)
Cəmi	12,687,538	13,222,623	(534,165)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Qrupun məruz qaldığı xarici valyuta riski aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2013		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	17,612,989	17,733,401	(120,412)
ABŞ dolları	-	785,500	(785,500)
Cəmi	17,612,989	18,518,901	(905,912)

Yuxarıdakı cədvələ yalnız monetar aktivlər və öhdəliklər daxildir. Qrup hesab edir ki, qeyri-monetar aktivlər əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına səbəb olmur.

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtlə, hesabat dövrünün sonunda Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutaları üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və zərərə, eləcə də kapitala təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir
ABŞ dollarının 5% möhkəmlənməsi	(39,275)	(39,275)
ABŞ dollarının 5% zəifləməsi	39,275	39,275
Cəmi	-	-

Valyuta məzənnələrindəki bu cür dəyişikliklərin Qrupun mənfəət və ya zərərinə təsirindən başqa, kapitala hər hansı təsiri yoxdur. Yuxarıda qeyd edilən risklər yalnız Qrupun funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Faiz dərəcəsi riski. Qrup bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Lizing üzrə investisiyaların maliyyələşdirilməsi əsasən Qrupun kapitalı və banklardan cəlb edilmiş borc vəsaitləri hesabına həyata keçirilir. Həmin borc vəsaitləri üzrə sabit faiz dərəcəsi hesablanır.

Qrup faiz hesablanan maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Qrupun baş rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

İllik %	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	AZN	ABŞ dolları	AZN	ABŞ dolları
Aktivlər				
Maliyyə lizingi üzrə debitor borcları	15-26	-	15-26	-
Öhdəliklər				
Müddətli borc öhdəlikləri	6-20	13	6-20	13

Coğrafi risk konsentrasiyaları. 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə Qrupun bütün maliyyə aktivləri və öhdəlikləri Azərbaycan Respublikasında yerləşmişdir.

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərində Qrupun risklər üzrə əhəmiyyətli konsentrasiyası olmamışdır.

Rəhbərlik hesabat tarixində məruz qaldığı risklər üzrə kəmiyyət göstəricilərini qiymətləndirərək risk konsentrasiyalarını müəyyən edir. Bu açıqlama, Qrup daxilində əsas rəhbər işçilərə təqdim edilmiş məlumatlara əsaslanır və xarici valyuta, kredit və faiz riskləri üzrə konsentrasiya təhlillərini əks etdirir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində müəssisənin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Likvidlik riski Qrupun Maliyyə və Marketing Departamenti tərəfindən idarə edilir.

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Qrupda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddətində yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan balans üzrə likvidlik əmsallarına riayət edilməsinə Maliyyə Departamenti tərəfindən nəzarətin aparılması.

Maliyyə Departamenti aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- i. Pul vəsaitlərinin axını üzrə proqnozların hazırlanması və İdarə Heyətinə təqdim edilməsi;
- ii. Orta və qısamüddətli borc öhdəliklərinin əldə edilməsi üçün yerli və beynəlxalq bazarlarda tədqiqatların aparılması, Qrup üçün tələb olunduqda gündəlik əməliyyatların aparılması; və
- iii. Yeni lizing müqavilələrinin bağlanması və ya əvvəlki müqavilələrə xitam verilməsi ilə bağlı mümkün pul vəsaitlərinin hərəkətinin monitorinqi.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəlikləri müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Ödəmə müddətləri üzrə cədvəldə göstərilən məbləğlərə müqavilə üzrə diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti daxildir. Belə diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir, belə ki, balansdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

Ödənilməli öhdəliklər sabit olmadıqda, cədvəldə göstərilən məbləğlər hesabat tarixində mövcud olan şərtlərə əsasən müəyyən edilir. Valyuta ödənişləri hesabat dövrünün sonunda mövcud olan spot məzənnəsindən istifadə etməklə çevrilir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>					
Öhdəliklər					
Müddətli borc öhdəlikləri	723,867	3,101,028	3,361,301	7,645,064	14,831,260
Sair maliyyə öhdəlikləri	391,510	-	-	-	391,510
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	1,115,377	3,101,028	3,361,301	7,645,064	15,222,770

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>					
Öhdəliklər					
Müddətli borc öhdəlikləri	743,363	3,826,421	7,603,496	9,895,524	22,068,804
Sair maliyyə öhdəlikləri	377,878	-	-	-	377,878
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	1,121,241	3,826,421	7,603,496	9,895,524	22,446,682

Qrup likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlildən istifadə etmir. Bunun əvəzində, Qrup aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	Cəmi
31 dekabr 2014					
Maliyyə aktivləri	1,794,953	1,141,819	1,290,544	8,460,222	12,687,538
Maliyyə öhdəlikləri	978,614	2,466,740	3,000,970	6,776,299	13,222,623
Gözlənilən ödəmə müddətləri əsasında xalis likvidlik kəsiri	816,339	(1,324,921)	(1,710,426)	1,683,923	(535,085)
31 dekabr 2013					
Maliyyə aktivləri	2,409,815	4,819,304	4,029,288	6,354,582	17,612,989
Maliyyə öhdəlikləri	926,673	2,810,318	6,015,126	8,766,784	18,518,901
Gözlənilən ödəmə müddətləri əsasında xalis likvidlik kəsiri	1,483,142	2,008,986	(1,985,838)	(2,412,202)	(905,912)

Qrup rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Qrupun idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gərililiyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Qrupun likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

20 Şərti Öhdəliklər və Müqavilə Öhdəlikləri

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Qrupa qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, rəhbərlik öz təxminlərinə, kənar və daxili peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq 31 dekabr 2014-cü və 2013-cü illər üzrə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı belə qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin mövqeyi müvafiq vergi orqanları tərəfindən sual altına qoyula bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi və mühakimələri şərh edərkən daha inandırıcı mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə nəzərdən keçirilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxa bilər. Bunun nəticəsində Qrupa qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Şirkətin mövqeləri dəyişilməyəcəkdir. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2014-cü il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır (2013: potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır).

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun bina və avadanlıqları və ya hər hansı digər sahə ilə bağlı kapital məsrəfləri üzrə əhəmiyyətli müqavilə öhdəlikləri olmamışdır (31 dekabr 2013: sıfır).

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Qrupun ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır (31 dekabr 2013: sıfır).

21 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyər məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətləri. Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>				
- Kassa	7,086	7,086	18,515	18,515
- Rezident banklardakı cari hesablar	179,508	179,508	129,880	129,880
<i>Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları</i>				
- Hüquqi şəxslər	2,470,650	2,470,650	4,656,003	4,656,003
- Fiziki şəxslər	6,352,179	6,352,179	7,450,627	7,450,627
<i>Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları</i>				
- Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları	3,607,858	3,607,858	5,357,964	5,357,964
- Sair maliyyə debitor borcları	70,257	70,257	-	-
CƏMI AMORTİZASIYA EDİLMİŞ DƏYƏRDƏ UÇOTA ALINAN MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	12,687,538	12,687,538	17,612,989	17,612,989

Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
<i>Müddətli borc öhdəlikləri</i>				
- Rezident banklardan borc götürülmüş vəsaitlər	12,831,113	12,831,113	18,141,024	18,141,024
<i>Sair maliyyə öhdəlikləri</i>				
- Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan kreditor borcları	391,510	391,510	377,877	377,877
CƏMI AMORTİZASIYA OLUNMUŞ DƏYƏRDƏ UÇOTA ALINAN MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	13,222,623	13,222,623	18,518,901	18,518,901

22 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq, Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri ("MZƏD"). "Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri" kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) satış üçün maliyyə aktivləri. Bundan əlavə, maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları ayrıca kateqoriyada göstərilir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə maliyyə aktivləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	Kreditlər və debitor borcları	Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları	Kreditlər və debitor borcları	Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları
Aktivlər				
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>				
Kassa	7,086		18,515	-
Rezident banklardakı cari hesablar	179,508		129,880	-
<i>Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları</i>				
- Hüquqi şəxslər	-	2,470,650	-	4,656,003
- Fiziki şəxslər	-	6,352,179	-	7,450,627
<i>Əsas və digər fəaliyyətdən yaranan debitor borcları</i>				
- Törəmə müəssisənin satışından yaranan debitor borcları	3,607,858	-	5,357,963	-
- Sair maliyyə debitor borcları	70,257			
Cəmi maliyyə aktivləri	3,864,709	8,822,829	5,506,358	12,106,630

23 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolayı yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, iqtisadi mahiyyətin hüquqi formadan üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Bu qeyddəki "Digər əlaqəli tərəflər" sütununa "BMS 24 – Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar" Standartında nəzərdə tutulan tərəflər, o cümlədən Qrupun baş rəhbərliyinin və ya səhmdarlarının nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərirdiyi müəssisələrlə aparılan əməliyyatlar daxildir.

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014		31 dekabr 2013	
	Birbaşa Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Birbaşa Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	15,779	43,454	-
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları	-	1,402	-	79,986
Müddətli borc öhdəlikləri	-	9,605,529	14,355,524	-

23 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar (davamı)

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərində tamamlanan illər üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014		2013	
	Birbaşa Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər	Birbaşa Baş müəssisə	Digər əlaqəli tərəflər
Maliyyə gəlirləri	-	-	-	17,810
Maliyyə xərcləri	-	1,285,349	1,923,234	-
Sığorta xərcləri	-	20,956	-	39,234

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Qısamüddətli ödənişlər – əmək haqqı	190,792	185,397
Cəmi	190,792	185,397

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərində tamamlanan illər ərzində əsas idarəedici heyətə ödənişlər əmək haqqı və digər müavinətlərdən ibarət olmuş və BMS 19 "İşçilərə ödənişlər" Standartına uyğun olaraq qısamüddətli ödənişlər kimi təsnifləşdirilmişdir.

24 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycanın milli valyutası (Azərbaycan Manatı) əsas xarici valyutalara qarşı təxminən 33% devalvasiya edilmişdir. 24 avqust 2015-ci il tarixinə ABŞ dolları və Avroya qarşı Azərbaycan Manatının rəsmi məzənnəsi 1 Avro = 1.1994 AZN və 1 ABŞ dolları = 1.0470 AZN təşkil etmişdir. Rəhbərlik bu devalvasiyanın Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyət nəticələrinə digər təsirlərini qiymətləndirməkdədir.